

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Д. В. Козловська, К. О. Бортун

**НАКАЗОВІСТЬ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ
ДИСКУРСІ: МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО
СПЕЦКУРСУ**

Вінниця – 2020

УДК 811.161.2:81'37

*Затверджено на засіданні кафедри української мови Донецького національного університету імені Василя Стуса
(протокол № 10 від 22 січня 2020 року)*

Рецензенти:

Домрачева І. Р. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Донецького національного університету імені Василя Стуса;

Пилипак В. П. – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри загального та прикладного мовознавства і слов'янської філології Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Козловська Д. В., Бортун К. О. **Наказовість у публіцистичному дискурсі: методичні вказівки до спецкурсу. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 24 с.**

Методичні вказівки укладено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Спецкурс № 3. Наказовість у публіцистичному дискурсі». Містять указівки до планування лекційних і практичних занять із курсу, індивідуально-дослідні завдання, перелік статей для конспектування.

Видання адресовано студентам освітньої програми «Українська мова та література», а також усім, хто цікавиться категорією імператива в сучасній лінгвоукраїністиці.

УДК 811.161.2:81'37

© Козловська Д. В., Бортун К. О., 2020
© ДонНУ імені Василя Стуса, 2020

ЗМІСТ

Вступ	4
Структура програми навчальної дисципліни	5
Методи контролю та критерії оцінювання знань студентів	7
Рекомендована література	9
Теми лекційних і практичних занять	12
Індивідуально-дослідна робота	22
Перелік статей для конспектування	24

ВСТУП

Мета навчальної дисципліни «Наказовість у публіцистичному дискурсі» полягає у поглибленні знань студентів про систему форм українського імператива та особливості його реалізації в публіцистичному стилі. Навчальна дисципліна сприяє формуванню міждисциплінарних взаємозв'язків із іншими дисциплінами, зокрема з лексикологією, морфологією, стилістикою й культурою мовлення тощо.

Студенти зможуть аналізувати закономірності функціонування імперативних висловлень у публіцистичному стилі та визначати внутрішньомовні критерії диференціації семантичної структури імператива, особливості їхнього вираження у прямому й транспозиційному вживанні дієслівних форм наказового способу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні: знати основні теоретичні аспекти дослідження понять *імператив*, *наказ*, *наказовість*, особливості елементів імперативної ситуації, спеціалізовані / неспеціалізовані форми наказового способу дієслів; уміти працювати із функційно-семантичною структурою імператива, визначати роль наказу у такій структурі, аналізувати лексико-граматичні засоби вираження імперативності в українській мові.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади вивчення наказового способу в лінгвістиці

1. Імператив як мовна категорія.

1.1. Основні наукові підходи до тлумачення імператива в теоретичній лінгвістиці. 1.1.2. Спонування в традиційній граматиці.

1.2. Каузація й імперативні висловлення .

1.3. Теоретичні проблеми категорії імперативності в сучасній лінгвістиці.

1.4. Статус імператива в системі граматичних категорій.

Змістовий модуль 2. Структурно-семантичні вияви наказового способу в українській публіцистиці

2.1. Контроль у системі наказовості.

2.2. Особа виконавця імперативних висловлень.

2.3. Ядро категорії імперативності.

2.4. Приядерні елементи категорії імперативності.

2.4.1. Синтетичні форми вираження імперативності.

2.4.2. Аналітичні форми вираження імперативності.

2.4.3. Самоспонування в системі імперативності.

2.5. Периферійні вияви імперативності в українській публіцистиці.

2.5.1. Морфологічні засоби вираження імперативності.

2.5.2. Синтаксичні засоби вираження волевияву мовця

- 2.6. Лексико-семантичні вияви імперативності в українській публіцистиці.
- 2.7. Фразеологічні одиниці з імперативною семантикою.
- 2.8. Невербальне вираження значення імперативності.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

- бесіда й опитування;
- конспектування першоджерел;
- тестування;
- написання модульних контрольних робіт;
- повідомлення;
- індивідуальні завдання;
- залік.

Критерії оцінювання результатів навчання студентів

з навчальної дисципліни «Наказовість у публіцистичному дискурсі»

1. Студент отримує бали протягом семестру за:

- робота на практичних заняттях (28 балів);
- виконання самостійної роботи (32 бали);
- модульна контрольна робота (10 балів);
- індивідуальне творче завдання (40 балів).

2. Критерії нарахування балів

2.1. Робота на практичних заняттях:

- активна робота – 2 бали;
- ситуативна робота – 0,5 бали;

2.3. Виконання самостійної роботи:

- творча робота – 32 бали;
- роботу виконано з незначними недоліками – 29 балів;
- роботу виконано з певними помилками – 25 балів;
- роботу не зараховано (завдання не виконане або є грубі помилки) – 0 балів.

2.5. Модульна контрольна робота оцінюється в 10 балів.

Кожне запитання оцінюється у 4 бали.

2.6. Наукова робота студента з дисципліни, виконання індивідуального творчого завдання 40 балів.

3. Умовою атестації є отримання не менше 60 балів та виконання всіх лабораторних, практичних, самостійних робіт (на час атестації).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 214 с.

2. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 21 с.

3. Бортун К.О. Статус і функційно-семантичні особливості імператива в граматичній системі української мови. Вісник Донецького університету. Серія Б: Гуманітарні науки, 2015. № 1. С. 46–52.

4. Бортун К. О. Імперативність і категоричність у структурі висловлення: основні підходи до аналізу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія : зб. наук. праць. 2016. Вип. 20. С. 14–17.

5. Бортун К. О. Категорії імператива в сучасній українській мов. *Studia Philologica* (Філологічні студії): зб. наук. праць. Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2017. Вип. 9. С. 60–66.

6. Бортун К.О. Транспозиційні особливості імператива у сфері способово-темпоральних форм (на матеріалі української мови). Одеський лінгвістичний вісник : Науково-практичний журнал. 2017. № 9. Т.2. С. 65–69.

7. Бортун К.О. Форми спільної дії в українській мові як виразники імперативності. Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки (мовознавство) : зб. наук. праць. 2017. № 7. С. 20–23.

8. Бортун К.О. Функційно-семантичні особливості часток в імперативних висловленнях. *Science and Education a New Dimension. Philology. Budapest*, 2017. V(39). С. 11–16.

9. Бортун К.О. Методичні рекомендації щодо вивчення наказового способу дієслова. Методичні студії : зб. наук.-метод. праць. Вип. 5. Вінниця, 2016. С. 153–160.

Допоміжна література

1. Бортун К.О. Засоби вираження імперативності у сучасній українській мові. Вісник наукового товариства Горлівського інституту іноземних мов : матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених «Мовна комунікація і сучасні технології у форматі різнорівневих систем». Бахмут, 2016. Вип. 2. С. 51–53.

2. Бортун К.О. Категорія імператива: основні підходи до аналізу. II Таврійські філологічні читання : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Херсон, 20–21 травня 2016 р. Херсон, 2016. С. 124–126.

3. Бортун К.О. Інтонаційно-експресивне оформлення імперативних висловлень в українській мові. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Структура і семантика різнорівневих одиниць у слов'янських, романських та германських мовах» (15 грудня м. Вінниця), 2016. С. 10–13.

4. Бортун К.О. Лексеми з модальним значенням імперативності в ідіостилі Василя Стуса. Василь Стус: життя, ідеологія, творчість, соціополітичний і літературний контекст : Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої вшануванню пам'яті відомого українського поета, перекладача, літературознавця і правозахисника. Вінниця, 2018. С. 181–184.

5. Вінтонів М. О. Актуальне членування речення і тексту: формальні та функційні вияви: монографія. Донецьк : ДонНУ, 2013. 328 с.

6. Вінтонів М., Бортун К. Семантико-прагматичні вияви припису в офіційно-діловому дискурсі. Філологічний часопис : науковий журнал. Умань, 2018. Вип. 1 (11). С. 3–13.

7. Шатілова О. С. Динаміка структури та семантики спонукальних конструкцій в українських публіцистичних текстах початку XXI століття.: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Донецьк, 2013. 20 с.

Інформаційні ресурси у Всемережжі

1. *Апостроф*. 2018. 17 березня. URL : https://inosmi.ru/postrophe_com_ua
2. *Високий замок*. 2017. 4 жовтня. URL : <https://wz.lviv.ua>
3. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <http://rada.gov.ua>
4. *Гордон*. 2017. 2 листопада. URL : <http://gordonua.com>
5. *День*. 2015. 8 квітня. URL : <https://day.kyiv.ua/uk/elektronna-gazeta>
6. *Дзеркало Коломиї*. 2017. 14 квітня. URL : <https://dzerkalo.media>
7. *Дзеркало тижня*. 2017. 7 липня. URL : <https://dt.ua>
8. *Закарпаття*. 2018. 17 березня. URL : https://zaxid.net/zakarpattya_tag52454.
9. *Літературна Україна*. 2017. 3 серпня. URL : <http://litukraina.kiev.ua>
10. *Моя Вінниця*. 2014. 21 жовтня. URL : <http://www.myvin.com.ua/ua/press/20minut.html>
11. *Новинарня*. 2017. 21 листопада. URL : <https://novynarnia.com>.
12. *Офіційний Вісник України*. 2016. 30 травня. URL : <http://ovu.com.ua>.
13. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL : <http://www.president.gov.ua>
14. *Україна молода*. 2011. 19 січня. URL : umoloda.kiev.ua
15. *Українська правда*. 2014. 20 лютого. URL : <https://www.pravda.com.ua>
16. *Хрещатик*. 2017. 1 квітня. URL : <http://www.kreschatic.kiev.ua>
17. *Цензор.net*. 2017. 27 травня. URL : <https://censor.net.ua>
18. *Деро.ua*. 2017. 27 квітня. URL : <https://www.depo.ua>
19. *Mova.info*. 2018. 4 серпня. URL : <http://www.mova.info/corpus.aspx>
20. *UNN*. 2017. 17 грудня. URL : www.unn.com.ua
21. *Zaxid.net*. 2018. 3 травня. URL : <https://zaxid.net>

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Заняття 1–2

1. Публіцистичний стиль у системі стилів сучасної української мови
2. Підстили та жанри публіцистичного стилю.
3. Сфера використання, загальні особливості та особливості функціонування публіцистичного стилю на різних мовних рівнях.

1. Алексеева Л. О. Виразальні засоби мови у текстах розмовного, художнього та публіцистичного стилів. Донецьк: Юго-Восток, 2009. 202 с.

2. Взаємодія художнього і публіцистичного стилів української мови. Київ: Наукова думка, 1990. 213 с.

3. Коваленко Б. О. Стилiстично знижена лексика в мові сучасної української публіцистики. Кам'янець-Подільський. 2010. 159 с.

4. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилiстика української мови За ред. Л. І. Мацько. Київ: Вища шк., 2003. 462 с.

5. Мінкова О. Ф. Експресивний потенціал засобів вторинної номінації в мові новітньої української публіцистики. Мелітополь: Вид. будинок ММД, 2012. 175 с.

6. Різун В. В., Непийвода Н. Ф., Корнеєв В. М. Лінгвістика впливу. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2005. 148 с.

Заняття 3

1. Імператив як мовна категорія.
2. Основні наукові підходи до тлумачення імператива в теоретичній лінгвістиці.
3. Спонування у традиційній граматиці.

Література:

1. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 214 с.
2. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 21 с.
3. Бортун К.О. Статус і функційно-семантичні особливості імператива в граматичній системі української мови. Вісник Донецького університету. Серія Б: Гуманітарні науки, 2015. № 1. С. 46–52.
4. Бортун К. О. Імперативність і категоричність у структурі висловлення: основні підходи до аналізу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія : зб. наук. праць. 2016. Вип. 20. С. 14–17.
5. Бортун К. О. Категорії імператива в сучасній українській мов. *Studia Philologica* (Філологічні студії): зб. наук. праць. Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2017. Вип. 9. С. 60–66.
6. Бортун К.О. Транспозиційні особливості імператива у сфері способово-темпоральних форм (на матеріалі української мови). Одеський лінгвістичний вісник : Науково-практичний журнал. 2017. № 9. Т.2. С. 65–69.
7. Бортун К.О. Форми спільної дії в українській мові як виразники імперативності. Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки (мовознавство) : зб. наук. праць. 2017. № 7. С. 20–23.
8. Бортун К.О. Функційно-семантичні особливості часток в імперативних висловленнях. *Science and Education a New Dimension. Philology. Budapest*, 2017. V(39). С. 11–16.
9. Бортун К. Методичні рекомендації щодо вивчення наказового способу дієслова. Методичні студії : зб. наук.-метод. праць. Вип. 5. Вінниця, 2016. С. 153–160.

Заняття 4

1. Каузація й імперативні висловлення.
2. Теоретичні проблеми категорії імперативності в сучасній лінгвістиці.

3. Статус імператива в системі граматичних категорій.

Література:

1. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 214 с.

2. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 21 с.

3. Бортун К.О. Статус і функційно-семантичні особливості імператива в граматичній системі української мови. Вісник Донецького університету. Серія Б: Гуманітарні науки, 2015. № 1. С. 46–52.

4. Бортун К. О. Імперативність і категоричність у структурі висловлення: основні підходи до аналізу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія : зб. наук. праць. 2016. Вип. 20. С. 14–17.

5. Бортун К. О. Категорії імператива в сучасній українській мов. *Studia Philologica* (Філологічні студії): зб. наук. праць. Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2017. Вип. 9. С. 60–66.

6. Бортун К.О. Транспозиційні особливості імператива у сфері способово-темпоральних форм (на матеріалі української мови). Одеський лінгвістичний вісник : Науково-практичний журнал. 2017. № 9. Т.2. С. 65–69.

7. Бортун К.О. Форми спільної дії в українській мові як виразники імперативності. Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки (мовознавство) : зб. наук. праць. 2017. № 7. С. 20–23.

8. Бортун К.О. Функційно-семантичні особливості часток в імперативних висловленнях. *Science and Education a New Dimension. Philology. Budapest*, 2017. V(39). С. 11–16.

9. Бортун К. Методичні рекомендації щодо вивчення наказового способу дієслова. Методичні студії : зб. наук.-метод. праць. Вип. 5. Вінниця, 2016. С. 153–160.

Заняття 5

1. Контроль у системі наказовості.

2. Особа виконавця імперативних висловлень.

3. Особливості функціонально-польової структури імператива.

Література:

1. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 214 с.
2. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 21 с.
3. Бортун К.О. Статус і функційно-семантичні особливості імператива в граматичній системі української мови. Вісник Донецького університету. Серія Б: Гуманітарні науки, 2015. № 1. С. 46–52.
4. Бортун К. О. Імперативність і категоричність у структурі висловлення: основні підходи до аналізу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія : зб. наук. праць. 2016. Вип. 20. С. 14–17.
5. Бортун К. О. Категорії імператива в сучасній українській мов. *Studia Philologica* (Філологічні студії): зб. наук. праць. Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2017. Вип. 9. С. 60–66.
6. Бортун К.О. Транспозиційні особливості імператива у сфері способово-темпоральних форм (на матеріалі української мови). Одеський лінгвістичний вісник : Науково-практичний журнал. 2017. № 9. Т.2. С. 65–69.
7. Бортун К.О. Форми спільної дії в українській мові як виразники імперативності. Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки (мовознавство) : зб. наук. праць. 2017. № 7. С. 20–23.
8. Бортун К.О. Функційно-семантичні особливості часток в імперативних висловленнях. *Science and Education a New Dimension. Philology. Budapest*, 2017. V(39). С. 11–16.
9. Бортун К. Методичні рекомендації щодо вивчення наказового способу дієслова. Методичні студії : зб. наук.-метод. праць. Вип. 5. Вінниця, 2016. С. 153–160.

Заняття 6–7

1. Ядро категорії імперативності.

2. Приядерні елементи категорії імперативності.
3. Синтетичні форми вираження імперативності.
4. Аналітичні форми вираження імперативності.

Література:

1. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 214 с.
2. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 21 с.
3. Бортун К.О. Статус і функційно-семантичні особливості імператива в граматичній системі української мови. Вісник Донецького університету. Серія Б: Гуманітарні науки, 2015. № 1. С. 46–52.
4. Бортун К. О. Імперативність і категоричність у структурі висловлення: основні підходи до аналізу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія : зб. наук. праць. 2016. Вип. 20. С. 14–17.
5. Бортун К. О. Категорії імператива в сучасній українській мов. *Studia Philologica (Філологічні студії)*: зб. наук. праць. Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2017. Вип. 9. С. 60–66.
6. Бортун К.О. Транспозиційні особливості імператива у сфері способово-темпоральних форм (на матеріалі української мови). *Одеський лінгвістичний вісник : Науково-практичний журнал*. 2017. № 9. Т.2. С. 65–69.
7. Бортун К.О. Форми спільної дії в українській мові як виразники імперативності. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки (мовознавство)*: зб. наук. праць. 2017. № 7. С. 20–23.
8. Бортун К.О. Функційно-семантичні особливості часток в імперативних висловленнях. *Science and Education a New Dimension. Philology. Budapest*, 2017. V(39). С. 11–16.
9. Бортун К. Методичні рекомендації щодо вивчення наказового способу дієслова. *Методичні студії* : зб. наук.-метод. праць. Вип. 5. Вінниця, 2016. С. 153–160.

Заняття 8–9

1. Самоспонування в системі імперативності.
2. Периферійні вияви імперативності в українській публіцистиці.
3. Морфологічні засоби вираження імперативності.
4. Синтаксичні засоби вираження волевияву мовця.

Література:

1. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 214 с.

2. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 21 с.

3. Бортун К.О. Статус і функційно-семантичні особливості імператива в граматичній системі української мови. Вісник Донецького університету. Серія Б: Гуманітарні науки, 2015. № 1. С. 46–52.

4. Бортун К. О. Імперативність і категоричність у структурі висловлення: основні підходи до аналізу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія : зб. наук. праць. 2016. Вип. 20. С. 14–17.

5. Бортун К. О. Категорії імператива в сучасній українській мов. *Studia Philologica* (Філологічні студії): зб. наук. праць. Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2017. Вип. 9. С. 60–66.

6. Бортун К.О. Транспозиційні особливості імператива у сфері способово-темпоральних форм (на матеріалі української мови). Одеський лінгвістичний вісник : Науково-практичний журнал. 2017. № 9. Т.2. С. 65–69.

7. Бортун К.О. Форми спільної дії в українській мові як виразники імперативності. Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки (мовознавство) : зб. наук. праць. 2017. № 7. С. 20–23.

8. Бортун К.О. Функційно-семантичні особливості часток в імперативних висловленнях. *Science and Education a New Dimension. Philology. Budapest*, 2017. V(39). С. 11–16.

9. Бортун К. Методичні рекомендації щодо вивчення наказового способу дієслова. Методичні студії : зб. наук.-метод. праць. Вип. 5. Вінниця, 2016. С. 153–160.

Заняття 10–11

1. Лексико-семантичні вияви імперативності в українській публіцистиці.
2. Фразеологічні одиниці з імперативною семантикою.
3. Невербальне вираження значення імперативності.

Література:

1. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 214 с.

2. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 21 с.

3. Бортун К.О. Статус і функційно-семантичні особливості імператива в граматичній системі української мови. Вісник Донецького університету. Серія Б: Гуманітарні науки, 2015. № 1. С. 46–52.

4. Бортун К. О. Імперативність і категоричність у структурі висловлення: основні підходи до аналізу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія : зб. наук. праць. 2016. Вип. 20. С. 14–17.

5. Бортун К. О. Категорії імператива в сучасній українській мов. *Studia Philologica* (Філологічні студії): зб. наук. праць. Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2017. Вип. 9. С. 60–66.

6. Бортун К.О. Транспозиційні особливості імператива у сфері способово-темпоральних форм (на матеріалі української мови). Одеський лінгвістичний вісник : Науково-практичний журнал. 2017. № 9. Т.2. С. 65–69.

7. Бортун К.О. Форми спільної дії в українській мові як виразники імперативності. Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки (мовознавство): зб. наук. праць. 2017. № 7. С. 20–23.

8. Бортун К.О. Функційно-семантичні особливості часток в імперативних висловленнях. *Science and Education a New Dimension. Philology. Budapest*, 2017. V(39). С. 11–16.

9. Бортун К. Методичні рекомендації щодо вивчення наказового способу дієслова. *Методичні студії : зб. наук.-метод. праць. Вип. 5. Вінниця*, 2016. С. 153–160.

Заняття 12–13

1. Імперативність в офіційно-діловому мовленні.
2. Граматичні засоби вираження категорії імперативності у публіцистичному стилі.
3. Семантика імператива в публіцистичному мовленні.
4. Нейтралізація імперативності в офіційно-діловому стилі.

Література:

1. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 214 с.

2. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 21 с.

3. Бортун К.О. Статус і функційно-семантичні особливості імператива в граматичній системі української мови. *Вісник Донецького університету. Серія Б: Гуманітарні науки*, 2015. № 1. С. 46–52.

4. Бортун К. О. Імперативність і категоричність у структурі висловлення: основні підходи до аналізу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія : зб. наук. праць*. 2016. Вип. 20. С. 14–17.

5. Бортун К. О. Категорії імператива в сучасній українській мов. *Studia Philologica (Філологічні студії): зб. наук. праць. Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка*, 2017. Вип. 9. С. 60–66.

6. Бортун К.О. Транспозиційні особливості імператива у сфері способово-темпоральних форм (на матеріалі української мови). Одеський лінгвістичний вісник : Науково-практичний журнал. 2017. № 9. Т.2. С. 65–69.

7. Бортун К.О. Форми спільної дії в українській мові як виразники імперативності. Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки (мовознавство) : зб. наук. праць. 2017. № 7. С. 20–23.

8. Бортун К.О. Функційно-семантичні особливості часток в імперативних висловленнях. Science and Education a New Dimension. Philology. Budapest, 2017. V(39). С. 11–16.

9. Бортун К. Методичні рекомендації щодо вивчення наказового способу дієслова. Методичні студії : зб. наук.-метод. праць. Вип. 5. Вінниця, 2016. С. 153–160.

Заняття 14

1. Сугестивні прийоми й тактики як вияв непрямого наказу.
2. Принципи сугестивної лінгвістики в Інтернет-комунікації та ЗМІ.
3. Поняття, форми й методи захисту від сугестії.

Література:

1. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 214 с.

2. Бортун К.О. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному і офіційно-діловому стилях: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2018. 21 с.

3. Бортун К.О. Статус і функційно-семантичні особливості імператива в граматичній системі української мови. Вісник Донецького університету. Серія Б: Гуманітарні науки, 2015. № 1. С. 46–52.

4. Бортун К. О. Імперативність і категоричність у структурі висловлення: основні підходи до аналізу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія : зб. наук. праць. 2016. Вип. 20. С. 14–17.

5. Бортун К. О. Категорії імператива в сучасній українській мов. *Studia Philologica* (Філологічні студії): зб. наук. праць. Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2017. Вип. 9. С. 60–66.

6. Бортун К.О. Транспозиційні особливості імператива у сфері способово-темпоральних форм (на матеріалі української мови). *Одеський лінгвістичний вісник : Науково-практичний журнал*. 2017. № 9. Т.2. С. 65–69.

7. Бортун К.О. Форми спільної дії в українській мові як виразники імперативності. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки (мовознавство) : зб. наук. праць*. 2017. № 7. С. 20–23.

8. Бортун К.О. Функційно-семантичні особливості часток в імперативних висловленнях. *Science and Education a New Dimension. Philology. Budapest*, 2017. V(39). С. 11–16.

9. Бортун К. Методичні рекомендації щодо вивчення наказового способу дієслова. *Методичні студії : зб. наук.-метод. праць*. Вип. 5. Вінниця, 2016. С. 153–160.

ІНДИВІДУАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Розкрийте особливості мовленнєвих актів наказового способу (імператива) у романах Люко Дашвар «Село не люди», «Молоко з кров'ю», «Мати все»; Ірен Роздобудько «Якби», «Я знаю, що ти знаєш, що я знаю»; Галини Вдовиченко «Пів'яблука», «Бора»; Лариси Денисенко «Кавовий присмак кориці», «Сарабанда банди Сари» за нижчеподаним планом. У разі відсутності мовленнєвого акту в зазначених прозових доробках поясніть можливі причини цієї відсутності.

1. Спонукальні висловлювання, марковані за ознакою індикації високого ступеня обов'язковості каузованої дії.

1. Мовленнєві акти наказу.
2. Мовленнєві акти команди.
3. Мовленнєві акти заборони.
4. Мовленнєві акти вимоги.

2. Спонукальні висловлювання, марковані за ознакою індикації високою мірою вірогідності каузованої дії.

1. Мовленнєві акти дозволу.
2. Мовленнєві акти інструкції.

3. Спонукальні висловлювання, марковані за ознакою індикації пом'якшеного спонукання.

1. Мовленнєві акти прохання.
2. Мовленнєві акти благання.
3. Мовленнєві акти умовляння.
4. Мовленнєві акти заклику.
5. Заперечувально-заклинальні форми.

4. Спонукальні висловлювання, марковані за ознакою індикації корисності для адресата каузованої дії / невиконання дії.

1. Мовленнєві акти поради.

2. Мовленнєві акти рекомендації.

3. Мовленнєві акти застереження.

4. Мовленнєві акти пропозиції.

5. Мовленнєві акти заклику.

5. Синтаксичні засоби вираження спонукання.

1. Структурні особливості спонукальних речень

1.1. Прості спонукальні висловлення.

1.2. Складні спонукальні висловлення.

2. Повтор як один із засобів посилення або пом'якшення висловлення.

3. Вигуки.

4. Частки.

5. Вокативні речення та вокативні вигуки.

ПЕРЕЛІК СТАТЕЙ ДЛЯ КОНСПЕКТУВАННЯ

1. Бортун К. О. Категорії імператива в сучасній українській мов. *Studia Philologica (Філологічні студії)*: зб. наук. праць. Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2017. Вип. 9. С. 60–66.
2. Бортун К. О. Функційно-семантичні особливості часток в імперативних висловленнях. *Science and Education a New Dimension. Philology*. Budapest, 2017. V (39). С. 11–16.
3. Бортун К. О. Методичні рекомендації щодо вивчення наказового способу дієслова. *Методичні студії*: зб. наук.-метод. праць. Вип. 5. Вінниця, 2016. С. 153–160.
4. Піддубська І. В. Транспозиція форм наказового способу у сферу дійсного. *Лінгвістичні студії*: зб. наук. праць. Випуск 15. Донецьк : ДонНУ, 2007. С. 183–188.
5. Шатілова О. С. Питальні речення як виразники спонукальної модальності. *Лінгвістичні студії*: зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2013. Вип. 27. С. 127–131.